

**НАУЧЕН ОТЗИВ ЗА МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ „(ПРЕ) ОСМИСЛЯЙКИ СОЦИАЛИЗМА:
ЗНАНИЕ, ПАМЕТ И ЗАБРАВА ЗА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО
МИНАЛО”**

ЗЛАТИНА БОГДАНОВА

**CONFERENCE REPORT ON THE INTERNATIONAL SCIENCE
CONFERENCE „(RE)THINKING SOCIALISM: KNOWLEDGE,
MEMORY AND OBLIVION OF THE SOCIALIST PAST”**

ZLATINA BOGDANOVA

Резюме: Научен отзив за Международната научна конференция „(Пре) осмисляйки социализма. знание, памет и забрава за социалистическото минало”

Ключови думи: памет, знание, социализъм, конференция

Summary: Conference report on the International science conference „(Re)thinking socialism: knowledge, memory and oblivion of the socialist past”

Key words: memory, knowledge, socialism, conference

От 7 до 9 ноември 2019 г. в Парк Хотел „Москва“ се проведе международната научна конференция „(Пре) осмисляйки социализма. Знание, памет и забрава за социалистическото минало” - „(Re)thinking Socialism: Knowledge, Memory and

Oblivion of the Socialist Past”, финансирана по програмата за подпомагане на международни форуми в България на фонд „Научни изследвания” и подкрепена от фонд „Schroubek” (Германия).

Научният форум беше подготвен от Организационен комитет, съставен от членовете на секция „Етнология на социализма и постсоциализма” към Института за етнология и фолклористика с Етнографски Музей при БАН. Научното събитие отбеляза тридесет години след края на държавния социализъм, маркиран от датата 10 ноември 1989 г. Учени и изследователи представиха резултати от свои проекти и дебатираха относно различните аспекти на разбирането и паметта за социализма. Общо 105 души взеха участие в конференцията: 56 участници от България – колеги от ИЕФЕМ-БАН, Института за изследване на изкуствата при БАН, Института за изследване на близкото минало, както и преподаватели от ЛТУ, СУ, ЮЗУ, АУБ, ПУ, УниБИТ, ШУ, НБУ, ТУ, музейни специалисти от Архитектурно-етнографския комплекс „Етър”, РИМ-Стара Загора и РИМ-Варна. Форумът привлече 49 гости от чужбина – Германия, Австрия, Русия, Румъния, САЩ, Канада, Полша, Чехия, Унгария, Естония, Сърбия, Македония, Италия, Хърватия, Сингапур, Словакия, Швейцария.

Конференцията беше открита с поздравителен адрес от директора на ИЕФЕМ–БАН доц. д-р Петко Христов и с уводни думи от страна на доц. д-р Ана Лулева, председател на Организационния комитет. Първият пленарен доклад беше изнесен от проф. Клаус Рот от Института по емпирична културология и европейска етнология към Университета „Людвиг-Максимилиан” (Мюнхен) на тема: „Studying Socialist Everyday Culture Right after the End of State Socialism. Transitions in Villages in Bulgaria and in the GDR” („Изследване на социалистическото всекидневие непосредствено след края на държавния социализъм. Промени в селата на България и ГДР“).

В първия ден на конференцията (7 ноември) се проведеха три последователни сесии, които съдържаха по няколко успоредни панела. Докладите засегнаха широк

спектър от теми, намерили място в академичния дискурс за социализма: режими и култури на спомняне, паметта за комунизма, изразена чрез паметниците от тази епоха, градоустройство, социалистическите празници и популярната култура. Особено внимание беше отделено на носталгията по социализма, която е все още актуална тема, а необходимостта от пълното ѝ разбиране е все още непосредствена задача пред изследователите. В панелите, посветени на културата на паметта и мемориализацията на жертвите на комунистическите репресии, се обърна внимание на съдбата, жизнения опит, разказите и гледните точки на различните типове общности и социални групи. Лекторите засегнаха аспекти на социалистическото всекидневие като приведоха примери от България, Хърватия и Чехословакия. Докладите от първия панел на третата заключителна сесия бяха посветени на теоретичните конструкции на нацията, националното и етническото през социализма.

Конферентният цикъл в първия ден приключи с втората пленарна сесия, на която проф. Милена Беновска-Събкова от ЮЗУ „Неофит Рилски” прочете доклад на тема: “Tserkovnye lyudi” in Russia: On the Survival of the Religious Culture in Soviet Times” (“Църковни люде” в Русия: За оцеляването на религиозната култура в епохата на Съветския Съюз).

Вторият конферентен ден (8 ноември) продължи в три сесии и общо дванадесет тематични панела. Четвъртата сесия обедини доклади от различни тематични полета: „джендър” изследвания (активистки на феминизма, движенията за права на жените в Унгария и Югославия, проблеми на женската еманципация в България); изследвания върху трудовата култура през социализма в примери от България, Сърбия, Съветския Съюз; паметта за социализма, представена в образи чрез киното, естрадата, нон-фикшън литературата; липсата на историческо познание за епохата и нейната репрезентация в настоящето.

Третата пленарна сесия започна в средата на деня с доклад на проф. Улф Брунбауер от Института за Източни и Югоизточноевропейски изследвания в „Лайбниц” и

Университета в Регенсбург на тема: “What is the Large Story? How to Write the History of State Socialism” („Какъв е големият разказ? Как да напишем историята на държавния социализъм“).

В петата сесия продължи научното интерпретиране и осмисляне на епохата чрез вече заявените теми за женските движения и политиките спрямо жените в Югославия, Полша, Унгария и България. Разработки, свързани с народната култура, нейната трансформация и употреби през социализма, идентичности и традиции бяха представени във втория панел. Сесията приключи с презентациите на музейни специалисти и учени, които обсъдиха проблеми на материалната култура и вещите на социализма.

По време на шестата заключителна сесия бяха преставени изследвания върху религията и атеистичната политика в България. Във втория панел на сесията се обсъдиха теми, свързани с политическите промени и тяхното отражение. Пленарният доклад на доц. д-р Ана Лулева от ИЕФЕМ-БАН, „Rethinking Privacy in State Socialist Bulgaria” („Преосмисляйки концепцията за личното в социалистическа България“), даде началото на последния конферентен ден (9 ноември). Конферентната програма продължи с доклади, които засегнаха съвременни изследователски полета: комунистическата тайна полиция, виктимизацията и нейната музейна репрезентация, личните преживявания и житейските истории като начин за изследване на социализма, музейната интерпретация на българската „народна култура”. Последните изложения акцентираха на стиловете на живот, легитимирани от социалистическата идеология.

Организационният комитет при ИЕФЕМ-БАН предвижда издаването на сборници с докладите на български и английски език като конкретен резултат от конференцията, която наскоро получи номинация в категорията за „научно-приложно постижение” на ИЕФЕМ за 2019 г.